

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocaț	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				I. GR. PERIȚEANU Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facu taat de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membru corespondent pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
" Avocați	1000 "
" Magistrați	800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

S U M A R

SPRE O REFORMA A PROCEDUREI CIVILE

— Spre o reformă a Procedurii Civile, de Dr. Nicolae Solomon.

— Adopțiunea în Codul civil român și în legile din Transilvania, de Victor Spireanu.

— Erorile juridice. Geneza lor, de Neuman Joseph, Recenzie, de Traian R. Scriban.

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Casație s. I: *Ana H. Davidescu cu Gr. Christea și alții* (Despre mărturisirea extrajudiciară. Când poate fi opusă părții care a dat-o?).

— Curtea de Apel Iași s. I: *Herșcu Segal, opoziție la faliment* (Termenul în care se face opoziție contra sentinței declarative de faliment. Tardivitatea se poate ridica chiar din oficiu), cu o Notă de Prof. Florin Sion.

— Trib. Buzău s. I: *Răducan Rădulescu cu Constantin Andreescu* (Pământ rural. Instrăinare. Teren arabil. Teren plantat și loc de casă. Legea din 1925 și cea din 1929 sunt legi interpretative ale reformei agrare din 1921).

— Premiul Baroului Dolj „Avram Iancu” 1930.

A apărut: **CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ** (art. 1—246), adnotat cu întreaga jurisprudență română la zi de **Const. G. Rătescu**, Președintele Inaltei Curți de Casație secția II și **N. Pavelescu**, Consilier de Curte de Apel, asistent la Inalta Curte de Casație. — **Prețul 500 lei.**

De vânzare la „Curierul Judiciar”.

A apărut:

— CAMERA DE CONSILIU, Jurisdicția grațioasă. — Ordonanțele. — Incheierile. — Jurisdicția contencioasă în legislația vechiului regat, a teritoriilor eliberate și Dreptul comparat cu Doctrină și Jurisprudență Română și Streină și un INDICE alfabetic pentru înlesnirea cercetărilor de Prof. P. Vasilescu de la Facultatea de Drept din Cernăuți. Prețul 350 lei.

MOTTO: „...on chercherait vainement dans l'histoire l'exemple d'un peuple qui, sans avoir perdu son indépendance et son existence nationale, ait adopté la procédure d'une autre nation”.

Bordeaux: Philosophie de la Procédure civile.

INTRODUCERE

Acum când dorim să înzestrăm țara cu un nou cod de procedură civilă, se pune problema care să fie sistemul general al acestui cod.

Suntem în fericita situațiune de a avea patru coduri de procedură, experimentate ani de-a rândul în diferite părți ale țării, coduri dintre cari unul, cel bucovinean, e recunoscut ca cel mai bun de pe tot continentul, iar cel din Transilvania este de dată recentă (1911) și întocmit după principiile cele mai noi pe care le-a descoperit știința dreptului procedural. Chiar și procedura basarabeană, desființată nu de mult, conține unele dispozițiuni superioare de cari ne-am putea servi la unificare.

Cu toate acestea, nu cred că am putea adopta în întregime sistemul vreunuia dintre aceste trei coduri. Mai mult, susțin că nici nu ne putea gândi la așa ceva.

Și iată de ce:

1. Alta este structura juridică a legilor din Vechiul Regat și alta este aceea din provinciile unite. Mă gândesc, în primul rând, la deosebirea ce există între dispozițiunile de fond: avem în

Vechiul Regat codul civil napoleonian, în Transilvania codul civil austriac și dreptul cutumiar ungar, iar în Bucovina codul civil austriac revăzut și adoptat în multe privințe nevoilor reale ale vieții moderne; pe urmă avem trei coduri diferite de comerț ne mai vorbind de șirul nesfârșit a legilor speciale atât în materie civilă cât și comercială. În sfârșit, în Ardeal și Bucovina există instituția cărților funduare, necunoscută în Vechiul Regat și Basarabia.

Dar, în afară de aceste nepotriviri de sisteme în legiurile de fond, sunt și alte dificultăți, ca de ex. principiul cardinal a celor două grade de jurisdicție, și, ca suprem for de control, Curtea de Casație cu organizația ei, principiul constituționalității recursului în Casație (v. art. 103 din Constituție) etc. etc..., cu un cuvânt, legiuri de fond, instituțiuni juridice, dispozițiuni și principii constituționale cu totul diferite de cele din ținuturile alipite.

2. Alta este mentalitatea, tradiția și altele sunt mai ales, moravurile în Vechiul Regat, și altele au fost de ex. în Bucovina unde, pe baza disciplinei sociale și a civilizației Statului austriac, s'au dezvoltat alte moravuri.

Nu ne rămâne, deci, altceva decât să cercetăm care e legea de procedură civilă din Vechiul Regat și să vedem cum se prezintă din punct de vedere al doctrinei moderne și al legislației comparate, pentru a ne putea da seama dacă putem clădi pe ea, revizuiind-o sau dacă e susceptibilă de o reformă.

PARTEA I

O PRIVIRE ISTORICA

Codul de procedură civilă din Vechiul Regat a fost revizuit în pripă la 1900 de d. C. Disescu după codul de la 1865, care la rândul lui n'a fost altceva decât o reproducere, aproape în bloc, a codului de procedură al cantonului de Geneva de la 1819. Procedura geneveză, iarăși, nu e o operă originală, ci o variațiune a procedurii franceze din 1806, care are la bază ordonanța lui Louis XIV din 1667.

Pentru a face dovada că acesta este adevărul istoric, îmi iau voie să invoc autoritatea celor mai de seamă proceduriști din Franța și de la noi din țară; astfel,

Bordeaux în *Philosophie de la Procédure civile*, spune:

„Notre Code de procédure actuel est jusqu'à un certain point une édition revue et augmentée de l'ordonnance de 1667” (page 66).

„Nous l'avons révisée sans doute avec utilité, mais nous ne devons pas oublier qu'elle a servi de type et de point de départ à notre code de procédure moderne” (page 55).

„Il faut bien l'avouer, și l'ordonnance de 1667 parut un chef d'oeuvre pour le temps où elle a été rédigée, le code de procédure civile ne tient pas un rang aussi brillant parmi les monuments du droit” (page 89).

Jean Appleton, prof. la facultatea de drept din Lyon în *Buletin de l'Association Nationale des Avocats...*

„Nos lois de procédure ont été codifiées à la hâte. Le Code de procédure civile n'est pas digne du Code civile (pag. 68 din No. 30, anul 8, Ianuarie anul 1929).

Garsonnet în *Traité théorique et pratique de Procédure civile*:

„Le code de procédure civile n'a pas tardé à vieillir:

Copie trop servile de l'ordonnance de 1667 et de la pratique du Châtelet de Paris, ceux-là même qui contestent les moins la nécessité des formes judiciaires lui ont bientôt reproché l'exces de ces précautions, la lenteur de la marche la profusion de ses écritures, en un mot, cette justice lente et coûteuse qui n'est pas celle que l'Etat doit aux citoyens”.

Glasson-Tissier: *Traité théorique et pratique d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure civile*, 3-e, ed.

„Les règles de procédure civile actuellement en vigueur se rattachent étroitement dans leur ensemble, à celles de notre ancien droit... L'ordonnance, connue dans notre ancien droit sous le nom de code Louis, comprend une grande partie des matières de notre code actuel qui ne l'a que trop souvent imitée ou même produite” tome I (p. 59).

„A coup sûr le Code de procédure civile de 1806 n'est pas une grande oeuvre comme le code civil de 1804. De tous nos Codes il est peut-être celui qui s'est le moins senti du progrès des idées, des changements politiques et sociaux” (p. 63).

Glasson; Les sources de la procédure:

„L'oeuvre des rédacteurs du Code actuel est loin d'avoir la valeur de l'ordonnance de Louis XIV. Le législateur du commencement du siècle s'est borné à reproduire l'ordonnance du grand roi; il l'a suivi beaucoup trop servilement, oubliant de tenir compte des immenses changements qui s'étaient accomplis” (p. 32).

Prin urmare cei mai eminenti proceduriști ai Franței recunosc că procedura din 1806 este o reproducere servilă și nu prea fericită a unei ordonanțe din sec. al XVII.

În Franța s'a simțit de mult necesitatea unei reforme radicale. În acest scop au fost numite patru comisii la epoci diferite, astfel:

1. La 1864 o comisie extra parlamentară a elaborat un proiect, întemeiat pe studii serioase și după o muncă depusă cu multă hărnicie timp de 4 ani,

Totuși, în urma evenimentelor din 1870, proiectul a căzut;

2. În anul 1883, o nouă comisiune fu numită pentru continuarea lucrărilor, care în curs de zece ani a elaborat un proiect remarcabil, cunoscut sub „Proiectul de reforma procedurală din 1894”;

3. A treia comisiune a lucrat de la 1905 până la 1909 fără a termina opera începută, iar,

4. A patra comisiune, numită la 1920, după vre-o câteva luni, și-a întrerupt activitatea din cauza completei indiferențe a parlamentului.

Motivele pentru care nu se poate face în Franța o reformă procedurală, sunt cunoscute. Reamintesc în deosebi următoarele două :

1. Funcțiunea ofițerilor ministeriali, fiind un adevărat patrimoniu, este așa de strâns legată de organizația și tradițiunea juridică a Franței, în cât o schimbare în această privință ar însemna răscumpărarea funcțiunilor moștenite din tată în fiu, și prin urmare o sarcină bugetară foarte însemnată. „Il faut avouer — spune Tissier — que la réforme de la procédure est rendue très difficile par la patrimonialité des offices ministériels ; on ne peut, sans indemniser les officiers ministériels effectuer des réformes devant aboutir à diminuer les profits pécuniaires des offices, qui depuis longtemps, sont considérés par la loi elle même comme constituant une sorte de propriété. D'un autre côté, le rachat des offices ministériels serait une opération considérable et très coûteuse; aucun gouvernement n'a eu la pensée a l'entreprendre: on ne peut la considérer comme une éventualité prochaine“.

2. Parlamentul francez în actuala sa formațiune, ocupat prea mult cu luptele politice, nu poate înfăptui o reformă așa de importantă cum este procedura civilă. „Le malheur veut que le Parlement soit aujourd'hui tout à fait incapable de faire un nouveau Code de procédure. Jamais un oeuvre de cette ampleur ne pourrait sortir simple et cohérente du travail des commissions et de l'agitation désordonnée des séances politique” (Appleton loc cit. page 69).

* * *

Din cele expuse mai sus, se poate constata — fără discuție posibilă — că procedura civilă franceză nu mai corespunde nevoilor vieții de azi; ea fiind cu totul învechită, are nevoie de o reformă radicală.

Dar s'ar putea obiecta: o fi procedura franceză învechită, însă procedura noastră este făcută după cea geneveză și e complet revăzută; ea nu poate fi aruncată în hala de vechituri. Mă grăbesc să fac dovada că și procedura geneveză a păstrat sistemul general al procedurii franceze, și că, codul nostru de procedură nu este altceva decât o ediție puțin ameliorată a codului francez.

Iată ce găsim în expunerea de motive a legii din 1900: „Codul de procedură civilă român este luat din procedura franceză din 1806, luată ea însăși, aproape întocmai, din ordonanța de la 1667, din procedura geneveză, alcătuită spre folosul micului canton din elementele procedurii franceze și remișcențe ale vechilor edicte civile elvețiene, și câteva dispozițiuni din vechile noastre legiuri” (v. expunerea de motive pag. II din Noul cod de procedură civilă adnotat de V. Alexandrescu, I. N. Cesarescu și G. G. Mironescu, 1900).

O probă mai evidentă ca însăși recunoașterea autorului procedurii civile, nici nu se poate.

De altfel, faptul că autorii francezi ca Garsonnet, Glasson, Crépon etc. pot fi utilizați înaintea instanțelor românești pentru interpretarea sensului adevărat a unui text, și invocarea acestor autori în doctrina și jurisprudența română, face deplină dovadă că procedura română nu este altceva decât o variantă a procedurii franceze.

Cu toate acestea, țin să fiu cât se poate de impersonal și obiectiv și invoc și autoritatea oamenilor de drept dela noi din țară pentru a confirma susținerile mele, anume: că nici cu ocazia revizuirii de la 1900 nu s'a ținut seamă de noile curente ce a dominat în știința procedurală și de legiurie mai noi din acelaș timp.

„Codul nostru de procedură civilă, întocmit în pripă la 1865, după cel genevez și francez, cu modificările lui din 1900, nu mai corespunde cerințelor social-economice impuse de evoluția dreptului” — scria la 1923 Corneliu Botez într'un articol apărut în „Curierul Judiciar” asupra reformei procedurii civile.

„Felul cum se distribuie dreptatea — spune Andrei Rădulescu — arată într'un mod evident gradul de civilizație al acestui stat.

„Nu mă gândesc să arăt pe larg toate neajunsurile procedurii noastre; voi enumera numai câteva din ele:

Principalele defecte ale modului nostru de distribuie justiției sunt mai ales două: 1) Această distribuie se face prea încet și cu multă greutate; 2) Ea nu se face totdeauna bine. Mijloacele admise de lege pentru ca o persoană să-și poată realiza drepturile sunt foarte defectuoase... (v. Arhiva pentru Știință și Reformă socială No. 4 din anul 1920 pag 625).

„Intocmită într'o epocă — și pentru o epocă — care diferă mult de vremurile în care trăim, procedura civilă din Vechiul Regat nu mai poate face față necesităților ce decurg din noile transformări ale dreptului și din complicațiunile vieții juridice” — spune fostul Ministru al Justiției G. G. Mârzescu în expunerea de motive a legii accelerării din 1925. Și mai departe: „Procedura civilă din Vechiul Regat suferă astfel de viciile clasice ale

procedurilor exemplu: *lentă, complicată și costisitoare*. Și când zicem aceasta, în mintea noastră defilează întreg cortegiul de șicane și surprize pe cari o parte dispusă pentru acestea le poate face liber fără nici o sancțiune”.

Am cules aceste crâmpene de citațiuni pentru a dovedi, pe de o parte starea înapoiată în care se găsește procedura franceză și dificultățile de a reforma acest sistem, pe de altă parte nevoea de a schimba în mod radical sistemul nostru procedural.

Intr’adevăr, azi domină la noi în țară o atmosferă de nesiguranță și de desnădejde în ce privește realizarea drepturilor în justiție. Din toate părțile se aud plângeri justificate că procesele durează prea mult, sunt prea costisitoare și nu există certitudinea de a obține câștig de cauză chiar în principiele cele mai drepte.

De sigur că, în afară de defectele legii procedurale, sunt și alte cauze, cum ar fi: lipsa de judecători buni și pricepuți, prea multe legi speciale lipsite de coeziune, venalitatea funcționarilor judecătorești, diminuarea sentimentului de răspundere la unii avocați, năravurile imprecințiilor etc. etc. cari toate contribuie într’o măsură oarecare la permanentizarea acestei nenorocite stări de lucruri. Dar nu-i mai puțin adevărat că, înfăptuind o reformă radicală a procedurii civile și modificând în același timp toate legile și regulamentele cari sunt în strânsă legătură cu procedura, cum ar fi: legea de organizare judecătorească, legea timbrului, legea avocaților, regulamentul portăreilor etc. etc., vom putea nădăjdui că situațiunea de azi se va îndrepta, sau cel puțin va primi un prim îmbold spre îmbunătățire.

Să nu uităm că o procedură simplă, rapidă și puțin costisitoare constituie într’o țară „un element de forță și de securitate și un factor de progres și bogăție”.

Groaza și desnădejdea care cuprinde sufletul justițiabililor cari calcă pragul palatului de justiție este un fenomen foarte semnificativ și ar trebui să ne pună pe gânduri.

„Temps perdu, dépenses augmentée, agonie prolongée du pledeur, haine des parties entretenue, droits évanouis, ruine consommé par l’attente, projets de fraude réalisés, jugements, devenus sans objet, exécution paralysée d’avance, telles sont les suites funeste d’une justice, habituellement tardive; elles équivalent, peu faut, au mal même de l’injustice”. Aceste observațiuni ale autorului procedurii geneveze se potrivesc de minune la situațiunea noastră.

Intr’adevăr, modul cum se distribuie la noi în țară justiția este exasperant. Mă gândesc la șirul nesfârșit al șicanelor ce le poate face pârâțul cu ajutorul funcționarilor veroși cari, pentru vre-o

câte-va sute de lei, se abat de la datorie și fac să se amâne procesele pentru lipsă de procedură; la nestârșitele amânări admise de lege; la seria întregă a contestațiilor pe care le poate face debitorul pentru cel mai neînsemnat act de procedură cu scopul de a împiedica executarea hotărârii, la întregul cortegiul de șicane și trăgănări de care în sistemul actual se poate folosi imprecinatul de rea credință.

Și, dacă ne dăm seama că „cea mai strălucită alcătuire a dreptului pozitiv își pierde valoarea când ramura realizării dreptului — procedura — nu corespunde chemării sale” — cum spunea, cu drept cuvânt, fostul Ministru de Justiție, G. G. Mârzescu, în expunerea de motive a procedurii accelerate, importanța unei mari reforme în administrarea justiției se impune dela sine. Paliativele și jumătățile de măsuri trebuie să înceteze odată.

Dar pentru reforme mari ne trebuiesc oameni mari.

Legile de accelerare, făcute în pripă, fără niciun studiu prealabil și fără cunoașterea doctrinei și legiuirilor moderne, n’au putut remedia la fond situațiunea. „On dirait que le sanctuaire des tribunaux ne reschetent pas le courant que la civilisation établit de nation à nation”.

Reducerea numărului proceselor nu se obține cu sistemul nulităților și decăderilor cari duc la sacrificarea dreptului de fond, iar accelerarea judecăților nu se poate realiza cu amânări nesfârșite de comun acord. (v. art. 58 din noua lege ac.).

La noi problema unei justiții rapide, după realizarea unității naționale, s’a complicat și cu nevoia imperioasă de unificare a tuturor codurilor cu dispozițiuni străine din ținuturile alipite.

Prin urmare o reformă radicală a sistemului nostru procedural e necesară din îndoitul punct de vedere:

1. Fiindcă acest sistem, întemeiat pe o concepțiune fundamental greșită, (cum o să demonstrăm mai la vale) este învechit și numai corespunde nevoilor economice și sociale ale timpurilor în care trăim;

2. Diversitatea procedurilor în vigoare duce la o incertitudine în realizarea dreptului și sapă la temelie sentimentul de încredere în justiție.

Dificultățile ce stau în calea înfăptuirii unei reforme.

Negreșit că înfăptuirea unei reforme a procedurii civile se izbește de multe dificultăți, unele din ele greu de înlăturat.

a) Dificultăți de ordin psihologic.

Mai întâi sunt dificultăți de ordin psihologic: un empirism înrădăcinat al oamenilor de drept obișnuiți cu un anumit sistem, și o rutină dobândită

în cursul mai multor decenii, care îi fac refractari față de orice idee nouă; o deosebire foarte pronunțată în ce privește spiritul, mentalitatea, moravurile și obiceiurile locale ale justițiabililor.

Fiecare jurist își menține punctul său de vedere cu o convingere și o încăpățănare neînduplecată, găsind că, ceea ce a fost, ceea ce a studiat și ceea ce a aplicat zeci de ani de arândul, este quintesența procedurii civile și nu se poate schimba. Anchi-lozați și reacționari, timizi și lipsiți de curaj, ei văd în cea mai mică schimbare dărâmarea unui idol sfânt și începutul anarhiei juridice.

„Le juge est nécessairement et essentiellement routinier; cette sainte routine, qui s'appelle sa jurisprudence, est l'objet de son culte le plus fervente“ (G. Tarde des transformations du Droit, page 183);

„Quant aux hommes de pratique et de barreau, ils sont, en général, peu amateurs des réformes, parce que l'habitude et une longue pratique finissent par nous familiariser tellement avec les objets, que nous cessons d'en apercevoir des difformités les plus saillantes“ (Bordeaux: Philosophie de la procédure, p. 4). Însă, „zadarnic vor afirma unii și alții preponderanța empirismului, căci în realitate toată importanța practicei și valoarea ei utilitară se razimă, în primul loc, pe o cunoaștere solidă a principiilor și regulilor de procedură“.

Pe lângă prejudecățile, timpurile trecute ale oamenilor de drept, se înșiră cortetul lung al diferitelor mentalități, dobândite și transformate în cursul secolelor.

Românul din Vechiul Regat cu spiritul său viu și sintetic se izbește de logica greoaie și analitică a ardeleanului și a bucovineanului, iar toți împreună de spiritul mistic al basarabeanului.

În Vechiul Regat găsim o mentalitate individualistă și refractară față de orice disciplină socială, în Ardeal și Bucovina o concepție care a ridicat legalismul la dogmă și disciplina socială la normă de conduită, în sfârșit, în Basarabia un suflet cinstit, dar lipsit de conștiință națională și stăpânit de superstiții patriarhale. Dominațiunile de lungă durată au influențat și au diformat într-o măsură mai mare sau mică sufletul românilor din acele patru unghiiuri, unite acum într-o singură țară.

Ce rezultă de aci?

Rezultă că, aceea ce s'ar putea aplica fără nici o dificultate într-o parte a țării, nu se poate duce la îndeplinire decât cu sancțiuni severe în cealaltă parte, de oare-ce stările psihologice create de împrejurările economice, sociale și culturale nu se pot schimba cu una cu două. Timpul va avea aci un rol hotărâtor.

Totuși, o conștiință unitară trebuie creată și această operă grea și anevoioasă se face, între altele, și prin unificarea legilor.

b) Dificultăți de ordin fiscal.

Aproape tot așa de mari ca și dificultățile de ordin psihologic, sunt cele în legătură cu sistemul nostru fiscal.

Legea timbrului, nesocotind interesele unei bune administrări a justiției, pune o serie întreagă de piedici realizării dreptului în justiție.

Fără a intra în amănunte, țin să mă ocup de o chestiune de principiu: taxele de timbru puse pe actele procedurale, sunt ele compatibile cu principiul fundamental al oricărei legi moderne de procedură, anume că justiția e gratuită, și, dacă nu, totuși cum se pot justifica aceste taxe și cum trebuie așezate ca ele să nu constituie un obstacol dreptului de acțiune în justiție?

Partizanii gratuității justiției se împart în două grupuri: unii susțin gratuitatea absolută a justiției, alții admit dreptul fiscului de a pune un impozit pe justițiabili, dar acest impozit să nu constituie contra valoarea activității organelor judiciare în distribuirea justiției, ci mai mult o frână pentru împričinații temerari de a nu se adresa justiției cu cereri neîntemeiate.

Bentham, partizanul cel mai fervent al gratuității, a emis, încă la 1780, următoarea teorie:

Primul și principalul defect al impozitului pe justiție este că, se aplică tocmai în momentul când justițiabilul se găsește în situațiunea critică de a nu-l putea plăti. Când patrimoniul său, sau o parte mai puțin sau mai mult considerabilă din acest patrimoniu, este ținut pe nedrept de altul, Statul vine și îi cere o contribuțiune extraordinară. Tocmai în momentul când justițiabilul a contat pe anumite resurse și când este privat de aceste, vine fiscul și îi reclamă la fiecare pas taxe pentru îndeplinirea actelor procedurale, prin care acest justițiabil caută să reintre în drepturile sale.

Toate impozitele urmează să fie așezate pe o stare de abundență și prosperitate, de ce tocmai impozitul pe justiție să facă excepție și să fie încasat când justițiabilul se găsește într-o stare necăjită?

Nu se lovește cu impozite nenorocirea încercată prin grindină, incendiu sau naufragiu, deși acest impozit ar fi mai puțin absurd, fiindcă există posibilitatea să te asiguri în contra nenorocirii și ești recompensat prin suma de asigurare ce o primești. De ce, în caz de proces, nici măcar această posibilitate nu se dă? (v. Scotch Reform).

Aceiași idee o găsim și la *Bellot*, autorul procedurii generale geneveze:

„Ar fi o mare greșală dacă am crede că judecătorii civili nu apără decât interesele părților împriçinate. Nu este nici un membru al societății care să nu se bucure de binefacerile justiției. Dacă starea personală și a familiei noastre este asigurată, dacă dreptul de proprietate este respectat, dacă putem

contracta cu încredere, dacă ne putem bucura de averea moștenită de la părinții noștri și de rezultatul muncii noastre, acestea se datoresc faptului că puterea judecătorească e totdeauna gata a ne garanta drepturile..." (v. Lois sur la procedure civil du canton de Genève, suivies de l'exposé de notifs, p. 1173).

Mai mult; cei cari nu sunt nevoiți a se adresa justiției beneficiază într-o măsură mai mare de efectele binefăcătoare ale funcționării normale a instanțelor judecătorești :

„Tandis que tous les autres membres de la société reposent tranquillement à l'abri des lois, et recueillent en silence les fruits de l'administration publique de la justice, ceux qui se voient arrachés à cette paix générale, et forcés de défendre leurs droits, se trouvent dans une fâcheuse exception, et paient un tribut à la faiblesse humaine et aux vices inhérents à nos frères institutions" — spune — eu drept cuvânt un alt autor.

Intr'adevăr, cei ce apără drepturile lor legitime, apără în acelaș timp interesele întregii societăți, creind o stare de certitudine și de securitate pentru toți cetățenii cari pot fi expuși — și ei la rândul lor — la riscurile și pericolul călcării de lege.

Ori cât de justă este această teză, principiul gratuității absolute preconizat de mulți filosofi și juriști, nu s'a realizat încă până în timpurile de față.

* * *

Să vedem cum se prezintă chestiunea gratuității justiției sub celălalt aspect: justiția, în principiu, este gratuită, dar taxele de timbru pe actele procedurale sunt justificate din îndoitul punct de vedere: 1. din motive bugetare; 2. din motive procedurale.

Deși justiția servește interesele colectivității și impozitul pe justiție este cel mai nedrept impozit, nevoile bugetare ale statului reclamă o resursă specială de venituri cari urmează să se perceapă cu ocazia valorificării drepturilor în justiție. Acest impozit nu e echivalentul activității desfășurate de organele justiției în proces, ci pur și simplu un venit pentru Stat. Din ce s'ar spori — spun partizanii acestei teze — cheltuelile personale și materiale necesare cu funcționarea justiției, dacă nu s'ar plăti anumite taxe speciale după actele procedurale ?

Pe dealtă parte, e nevoie să se pună o frână justițiabililor temerari cari — în lipsa acestor taxe — ar pune în mișcare justiția pentru soluționarea diferendelor de mică importanță sau dubioase: ar fi un potop de procese — fără această „amendă”.

Prin urmare, taxele pe actele procedurale sunt pe de o altă parte un remediu pentru reducerea numărului proceselor, problemă care a preocupat și preocupă guvernele tuturor țărilor civilizate, iar

pe de altă parte o sursă de venituri pentru bugetul Statului.

Desigur că un impozit general care să apese pe toți contribuabili ar fi sistemul cel mai just și cel mai echitabil, totuși, dacă noi admitem dreptul Statului să încaseze anumite taxe, facem anumite rezerve:

1. Să se desființeze complet taxele de portărei și taxele de citații.

Este adevărat că noua lege a accelerării a desființat taxele de portărei, dar n'a abrogat în acelaș timp și dispozițiunile legii timbrului privitoare la taxele de citații;

2. Să se plătească odată cu intentarea acțiunii și cu prezentarea actelor introductive de instanțe anumite taxe generale, și pe urmă procesul să-și urmeze cursul său normal. Cu alte cuvinte plata taxelor să nu se facă la fiecare pas, la fiecare act procedural, și prin această să devină vexatorie, ci la anumite acte procedurale când părțile sunt prezente în instanță sau îndeplinesc anumite acte procedurale mai importante (acțiune, apel, recurs, procese-verbale, hotărâri).

Și, când susțin această teză admisă în mai multe țări, mă sprijinesc și pe autoritatea unui savant francez de talia lui Tissier, care în remarcabila sa lucrare „Le centenaire de la procédure civile” spune „il est peu raisonnable que chaque pas qu'on fait devant les tribunaux soit l'occasion de la perception d'un tribut nouveau; il est étrange que tout acte judiciaire soit l'objet d'un impôt et qu'on frappe ainsi lourdement ceux qui sont les moins en mesure de payer”.

Legea timbrului de la noi este lipsită de orice principiu atât în ce privește actele procedurale ce pot fi impuse, cât și în ce privește proporționalizarea taxelor. „E poate una din cele mai vexatorii și nedrepte din legile ce ne guvernează” — spune Herovanu.

3. Să se reducă taxele de timbru în așa măsură încât ele să nu fie o piedică pentru realizarea dreptului.

Dacă justiția e prea costisitoare, cetățeanul se lipsește de ea, și ori își face singur dreptate, ori nu mai contractează.

Și într'un caz și în altul, repercusiunile asupra colectivității sunt grave: pacea socială e turburată, creditul particular și public e sdruncinat, certitudinea și securitatea drepturilor e periclitată, starea economică și comercială a țării lăncezește.

4) Să se scutească complet de plata taxelor de timbru toate acțiunile justițiabililor cu mijloace reduse când revendica plata salariilor, așa cum a făcut legea contractelor de muncă din 1929, dar într'o măsură mai largă.

5. Să se organizeze o asistență judiciară eficientă. Azi — am putea spune — că la noi în țară, pen-

tru oamenii lipsiți de mijloace nu mai există justiție.

c) *Dificultățile de ordin legislativ.*

Dar greutatea cea mai mare pentru unificarea procedurii civile este diversitatea legiuitorilor de fond.

Atât codul civil, cât și cel comercial, nu s'au unificat încă; avem, precum am văzut patru feluri de legi civile și trei coduri comerciale.

Dacă ne gândim și la împrejurarea că codul civil și chiar codul de comerț din Vechiul Regat conțin o sumedenie de dispozițiuni procedurale cari în ținuturile alipite se găsesc în codurile de procedură și în alte legi speciale, bineînțelese cu totul altfel reglementate, (v. materia probelor, a divorțului, a tutelei, a interdicției a adopțiunii, acțiunile comerciale etc.); că procedurile din ținuturile alipite să ocupă de unele chestiuni de fond cari sunt în strânsă legătură cu formele procedurale (v. efectele intentării acțiunii, ale lucrului judecat etc.), împietările într'un domeniu sau altul sunt inevitabile.

Problema care se pune este: cum să se facă unificarea pentruca pe de o parte structura codurilor cu caracter privat să nu fie atinsă iar pe de altă parte noua lege de procedură civilă (care se va pune în vigoare înainte de codul civil și, probabil, de cel comercial) să fie aplicabilă?

Dificultățile devin aproape insolubile și insurmontabile când ne gândim la legile în legătură cu regimul drepturilor reale, adică cu sistemul cărților funduare și cu instituția notarilor publici.

È lucru știut că întreaga materie a execuției imobiliare este în strânsă legătură, în Ardeal și Bucovina, cu sistemul cărților funduare, iar în Vechiul Regat cu modul de dobândire a drepturilor reale din codul civil.

Câtă vreme în sistemul Vechiului Regat nu se transcriu actele de ultimă voință și actele declarative de drepturi, cum ar fi partajul, în Ardeal și Bucovina nu se face nici o deosebire între actele prin care se dobândește proprietatea: toate sunt susceptibile de transcriere, chiar și achizițiunile „mortis causa”.

În Vechiul Regat drepturile reale se dobândesc prin simplul consimțământ al părților. Și, fiindcă conform principiului că nimeni nu poate transmite asupra altuia mai multe drepturi decât are el în-săși, autoritatea judecătorească nu e obligată a examina titlurile de proprietate ale transmitătorului. Din această cauză acțiunile în revendicare sunt foarte numeroase. Ajunge ca un terțiu să vină să dovedească că vânzătorul n'a fost proprietar, ca cumpărătorul de bună credință, care și-a în-

scris titlu său, să fie obligat a ceda proprietatea acestui terțiu.

Cu totul altul e sistemul în Ardeal și Bucovina. Aci simplul consimțământ al părților asupra obiectului și prețului vânzării nu e suficient, ci e nevoie ca dreptul de proprietate să fie înscris pe numele dobânditorului; numai prin această înscripțiune se dobândește proprietate, atât între părți, cât și între terți. Judecătorul constată din oficiu, prin examinarea cărților funduare dacă transmitătorul este sau nu proprietar, și numai după ce s'a convins despre existența dreptului, admite înscripțiune. Nu se transcrie actul de vânzare în întregime, ci se înscrie dreptul de proprietate pe numele cumpărătorului, care prin acest fapt devine proprietar. Terțul nu poate revendica proprietatea decât în următoarele cazuri:

1. Dacă face dovada că se găsea în posesiunea imobilului vândut la data încheerii contractului eu al doilea cumpărător;

2. Dacă face dovada că cel înscris în cartea funduară a dobândit proprietatea cu titlu gratuit după încheierea actului de cumpărare;

3. Dacă face dovada că cel înscris în cartea funduară a fost de rea credință a știut că imobilul a fost vândut mai întâiu lui.

În Vechiul Regat poate fi transcrisă o înstreinare consimțită de un incapabil, și, deși ea este supusă anulării, totuși poate să devie valabilă prin expirarea termenului determinat de lege (art. 1900 din c. civ.); în asemenea caz, ea își va produce efectele sale între părți din ziua încheerii contractului, iar în privința celor de al treilea, din ziua transcrierii.

În sistemul cărților funduare judecătorul refuză înscrierea dacă constată din cartea funduară că cel ce a înstrăinat proprietatea a fost incapabil. Incapacitatea transmitătorului este cunoscută judecătorului prin faptul că minoritatea, interdicția sau falimentul se notează în cartea funduară.

Sistemul ipotecilor legale pentru asigurarea averei femeii măritate, a minorilor și interzișilor, a Statului, comunelor și stabilimentelor publice, așa cum e reglementat din codul civil din Vechiul Regat prin art. 1753 și urm., nu e cunoscut în Ardeal și Bucovina; în aceste părți ale țării nu se pot constitui ipotecile legale decât pentru impozite și alte drepturi cu caracter public; în schimb se pot constitui și ipotecile „execuționale” pe baza unui titlu executoriu.

În Vechiul Regat nu se pot dobândi drepturi reale prin înscripțiuni provizorii „prenotări”, condiționate de „justificarea” ulterioară, câtă vreme în Ardeal și Bucovina acest lucru e posibil.

Iată numai vre-o câteva deosebiri fundamentale cari fac imposibilă unificarea complectă a materiei execuției imobiliare, înainte de unificarea dispozițiunilor de fond.

În ce privește instituția notarilor publice, unificarea procedurii succesoriale impune desființarea de fapt a acestei instituțiuni, sau întinderea ei pe tot cuprinsul țării.

NICOLAE SOLOMON

Referent titular în Consiliul Legislativ

(Va urma).

Pentru unificarea legislativă

ADOPTIUNEA

în codul civil român și în legile din Transilvania

E necontestat, că unificarea legislativă a cărei desăvârșire este mult așteptată, nu se poate înfăptui de cât după o cât mai amănunțită studiere — ceia ce reclamă timp îndelungat — pentru că odată înfăptuită să corespundă nu numai evoluției timpului și moravurilor post-belice, dar să fie ușor aplicabilă și adoptabilă întregului Regat, cimentând unitatea națională.

Știm, că în această direcție, se lucrează mult de către forurile competente, ținem însă să relevăm ce deosebiri sunt în ceia ce privește adopțiunea în vechiul Regat și în Ardeal pentru a evidenția că o cât mai grabnică unificare legislativă se impune referitor la *statutul personal*.

Adopțiunea, care este un contract solemn, stabilind raporturi de paternitate și filiațiune între adoptat și adoptator, este tratată în codul civil român în art. 309 și urm. cari prevăd:

1) Consimțământul adoptatorului și a adoptatului

2) Adoptătorul, să n'aibă copii, nici descendenți

3) Adoptătorul să fie cu 18 ani mai mare decât adoptatul

4) Adoptătorul, dacă e căsătorit, să aibă consimțământul celuilalt soț

5) Adoptatul să nu fi fost anterior adoptat de o altă persoană, afară de soțul adoptătorului

6) Adoptatul să aibă consimțământul părinților dacă e mai mic de 21 ani, și

7) Adopțiunea să aibă o bază morală, ce trebuie apreciat de instanță.

Acestea sunt punctele esențiale, pe cari le cere codul civil român, referitor la adopțiune.

În Ardeal, pe teritoriul unde se aplică codul civil austriac, adopțiunea este reglementată de art. 179 și urm. cod. civil austriac, precum și ordonanța Ministerului de Justi-

ție ungar Nr. 3546 din anul 1884, modificată în parte prin ordonanța Nr. 25.000 din anul 1917, și se cer următoarele condițiuni:

1) Adoptătorul să aibă cel puțin vârsta de 50 ani, să nu fi făcut promisiune solemnă că va rămâne celibatar, precum și să n'aibă copii legitimi,

2) Adoptatul să fie cel puțin cu 18 ani mai mic, decât adoptatorul, să aibă consimțământul tatălui legitim, chiar dacă este major, iar pe lângă numele adoptătorului își menține și numele de familie

3) Contractul de adopțiune, în care se stabilesc și drepturile de succesiune, trebuie să aibă în afară de aprobarea secțiunii tutelare și aprobarea Ministerului de Justiție.

În ceia ce privește adopțiunea în Transilvania pe teritoriile unde se aplică dreptul cutumiar maghiar, condițiunile diferă de locurile unde se aplică codul civil austriac prin următoarele puncte:

1) După dreptul cutumiar maghiar, adoptatul devine succesorul adoptatorului, neputându-se deroga de la aceasta prin contractul de adopțiune

2) Adoptătorul să fie cu 15 ani, mai mare decât adoptatul, indiferent ce vârstă are

3) Adoptatul, nu e obligat să poarte numele adoptatorului și dacă e major, n'are nevoie de consimțământul tatălui, și

4) Adoptătorul, poate să aibă copii legitimi.

Din cele expuse, se poate ușor constata, ce deosebire mare este, în condițiunile pretinse de adopțiune în Vechiul Regat și în Ardeal, deosebire ce credem că ar trebui să fie curmată prin extinderea dispozițiilor din codul civil român și în Ardeal, de oarece adopțiunea după codul civil român oferă cele mai sigure garanții pentru îndeplinirea acestui contract solemn, și astfel s'ar șterge de pe fruntea multor copii, pecetea de copil natural — căci oficiile de stare civilă au înregistrat mulți de aceștia în timpul războiului — iar mulți din ei ar putea fi adoptați de tatăl natural, fără să se mai aștepte ca acesta să fi împlinit vârsta de 50 ani.

Dacă unificarea legislativă, cum am spus mai sus, necesită timp, nu e puțin adevărat, că legile care sunt încadrate în *legea personală*, trebuiesc cât mai grabnice unificate, spre a nu mai exista deosebiri între fiii țării, referitor la *statutul personal*.

VICTOR SPIREANU

Jud. de ședință Trib. Hunedoara

Deva, la 30 Ianuarie 1930.

RECENZIE

ERORILE JUDICIARE
GENEZA LORde Neuman Joseph
Doctor în Drept—Avocat

Singur titlul te sgduie! Dacă ești magistrat, te înspăimântă, pentru că condamnând nevinovații și trimițându-i la ocnă or eșafod, te transformi în ucigaș fără voce. De aceea, după ce am terminat de citit cartea d-lui Neuman Joseph, zic că, calea spre adevăr trebuie luminată de cea mai desăvârșită atenție.

După prefața autorului, urmează altele două, ale distinsului jurist Eugen Herovanu și sentimentalului publicist Radu D. Rosetti, ambii recomandând călduros lucrarea autorului.

În Cap. I scrie asupra erorii „voită“ de judecător. Influența politică și aceea a publicului, dar mai ales prima, asupra magistratului, determină eroarea judiciară. Dacă e „voită“ nu mai poate fi vorba de eroare cred.

Justiția este piatra de temelie a popoarelor, iar eu am scris că amestecul politic în treburile magistraturii constituie o primejdie națională. Sistemul vechi era că politicianismul se amestecă la numirea, transferarea și înaintarea magistraților, ceea ce constituie un dezastru moral. Închipuiți-vă un prefect, un militar or un primar pe care mediul îl știe ca un șnapan, exeroc, necinstit, ajuns conducător politic, care a luat bani cu nemiluita fie de pe la vre-o bancă, fie de pe la vre-o primărie, citat în cercetare penală. Dacă acesta ar fi intervenit pentru numirea or înaintarea procurorului sau judelei instructor, mai poate fi vorba de o anchetă imparțială?

Erori din cauza procedurii, din cauza relei organizațiuni polițienestii, se întâmplă.

Strămutarea unui proces de la o instanță la alta nu e din cauza magistratului, ci pentru a nu bănuți lumea justiția.

Pasiunile religioase pot influența cel mult jurații, nu magistrații de carieră.

Autorul critică instituția juraților, lesne influențabili și cere o modificare a ei. În privința asta, toată lumea e de acord.

Sub capitolul „Cabinetul judecătorului de instrucție, autorul scrie că, acesta îi pare un culoar, unde inculpatul e numai în trecere, tinzând să ajungă în Aula Curții unde se va face deplină lumină. S'ar fi întâmplat și așa, dar nu pretutindeni. Dintr'un caz, două, nu putem generaliza. Lumina trebuie făcută în chiar cabinetul de instrucție, transformat în uzină de știință juridică și laborator de analiză psihică a omului.

Vai de popor unde judele instructor este un element mediocru or influențabil, incapabil să discearnă asupra probelor și care nu stăpânește principiile dreptului penal.

Un minor, pripășit pe lângă o sațră de țigani, e lăsat lângă care să păzească caii, iar, din grupul lor, se desfac vre-o 10 indivizi lângă o margine de sat, care pleacă departe la furat. Jandarmii prind de veste, se iau în urmărire, dar hoții dispar. E prins minorul. Cercetări cu 3 luni de prevenție și adus spre judecare în fața judecătorului de ocol cu un dosar gros de 2 degete, între baionete. A fost achitat în primul sfert de oră.

Apel nu s'a făcut.

Parchetului și Cabinetului de instrucție i-a fost imposibil să vadă că minorul nu era coautor și nici măcar complice.

În dosar, nici o dovadă!

Se făcuse confuzie între cuvintele „asistat“ și „ajutat“

prevăzute de art. 50 c. p., fiindcă nu s'a deschis filele cărților de doctrină, pentru lămurirea problemei de drept.

Simpla cunoștință ce o ai că se pornește la săvârșirea unui delict, faptul nedenunțării, nu constituie o infracțiune.

Iată cum, nestăpânirea principiilor de drept, constituie o calamitate socială.

Contra unui magistrat se face un denunț pornit din ură și răsbunare, cu zeci de capete de acuzare. Exclusese niște târgovești dela împrumut și, de aici, tendința de a-l nimici. Politicianii, care speculau nevoile poporului, le tot promiteau pământ, „numai să plece judecătorul“. S'au găsit 3 „oameni“, „creștini“, care au jurat „pe cruce“ că au dat magistratului cu părul alb, pe stradă or acasă, câte 60 lei (lei de azi), să-i ducă la școală, ca donație ceea ce el, judecătorul n'a făcut-o. Există proba că, magistratul, nu se ocupă cu atari colecte de bani. Pe toți cei 3 îi exclusese de la împrumut, cu unul avusese procese iar pe altul îl condamnase definitiv pentru beție. Procurorului îi era imposibil să vadă că, oprirea pe stradă a unui magistrat, căruia să i se zică: stai, uite 60 lei, du-i la școală și dă-i directorului, e un fapt inadmisibil. Abuz de încredere! Și-a însușit banii oamenilor! Iată fapte, să le zic „erori“, provocate de insuficiența pregătirii profesionale, de neputința de a discerne și analiza probele și de a pipăi substraturile mărturisirilor.

De aceea, mi-a plăcut capitolul „Erori provocate de false mărturisiri, descrie excelent de tânărul avocat.

Erori provocate de felurite expertize, de mărturiile copiilor, bătrânilor, femeilor, mai ales ale acestora, erorile de la jurați întâmplările nenorocite care duc la ocnă or eșafod sunt descrise magistral de d-l Joseph Neuman.

Cartea, o carte vie, e presărată de cazuri numeroase care te neliniștesc în timp. Asasinarea Curierului de Lyon a dus la decapitarea unui nevinovat bănuț ca autor al crimei, din cauza unei circumstanțe defavorabile. Altul, vede pe stradă un individ asasinat, cu pumnalul înfipt până în plăsele, în piept. Primul trecător s'a apropiat și s'a aplecat cercând să-i scoată pumnalul, cu gândul de a-l salva. A fost văzut de alții. El e ucigașul! L-am văzut aplecat asupra muribundului, cu mâna pe pumnal! Ce vrei mai zdrobitoare probă? Se și umpluse de sânge. Deci, el l-a ucis! La eșafod! Mulțimea urlă, presa scrie, iar lumea respiră ușurată când cuțitul ghilotinei fâșie, o clipă, pe gâtul tremurător al decapitatului nevinovat.

Ce oroare!

Cartea o recomand nu numai juriștilor, ci tuturor. Ea constituie un îndreptar, arată o cale de muncă în zarea viitorului, întunecată, urâtă și strâmbă, la a cărei nivelare trebuie să coopereze lumea intelectuală, pentru ca erorile judiciare, grele și dureroase, să formeze un vis urât al trecutului de nemărgenită înfiorare.

TRAIAN R. SCRIBAN

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 17 Iunie 1929

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, orim președ.

Ana H. Davidescu cu Gr. Cristea și a.

Decizia No. 1532 *)

Mărturisire extrajudiciară. Poate fi opusă părții care a dat-o. În ce cazuri scutește pe partea adversă să mai facă dovada faptului recunoscut. Articolul și 1204 și 1206 c. c.

Declarațiunea dacă în scris de către o parte înaintea unei alte instanțe, chiar excepționale și prin care dânsa

*) Dată după divergență.

recunoaște un fapt de natură a produce în contra ei consecințe juridice, constituie o mărturisire extra judiciară scrisă.

O asemenea mărturisire poate fi invocată într'un alt proces dintre părți, întrucât disp. art. 1204 și 1206 cod. com. cari consacră opozabilitatea acestor dovezi, nu impune condițiunea ca mărturisirile să fie făcute numai în cursul instanței în care este invocată:

O asemenea mărturisire dacă a fost făcută voluntar, cu știință că partea adversă s'ar putea folosi de cele declarate ca mijloc de dovadă și este lipsită de orice vițiu de consimțământ, scutește pe partea care invoca mărturisirea de a mai face dânsa dovada faptului recunoscut.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier D. Lupu, pe d-nii av. Dan Procopiu și Tr. Berea în susținerea motivelor de casare, pe d-l av. Gh. M. Dumitrescu în combateri, cum și pe d-l Pocuror General I. N. Stambulescu în concluziuni pentru respingere, și

Curtea, deliberând.

Asupra recursului de față;

Având în vedere că, prin deciziunea atacată cu recurs Curtea de Craiova, statuând asupra apelurilor făcute contra sentinței No. 170 din 1926 a Trib. Vâlcea s. I-a, de o parte de către recurenții de astăzi Ana H. Davidescu și H. Davidescu, personal și ca soț dotal, iar de altă parte de către intimata Lucia Gh. Ioan, dispune că averea succesorală rămasă pe urma def. Const. Dobriceanu și compusă din moșiile Băbeni și Laiși din jud. Vâlcea cum și moșia Dobriceni, jud. Romanați, să se împartă în modul următor: moșia Băbeni în patru loturi egale din cari un lot se cuvine Anei H. Davidescu, iar celelalte trei se cuvin, în indiviziune, Maiorului C. C. Dobriceanu și moștenitorilor def. Gh. C. Dobriceanu, că moșia Dobriceni să se împartă în patru loturi egale între erezii de mai sus, iar moșia Laiși să fie împărțită o pătrime lui I. Popescu-Zătreni, iar 1/3 Luciei Gh. Ion.

Că, Curtea de fond mai constată că, pe urma def. Const. Dobriceanu, au rămas ca moștenitori: recurenta Ana S. Davidescu, născută din prima lui căsătorie cu soția sa Paraschiva, cum și intimații Maiorul C. C. Dobriceanu și defunctul Gheorghe C. Dobriceanu, acești doi din urmă moștenitori rezultați din a doua căsătorie a lui decujus cu soția sa Irina;

Având în vedere că, recurenta atacând cu recurs deciziunea Curții de fond, a formulat 8 motive de casare, din cari motivele 1, 2, 5, 6, 7, și 8 au fost respinse de Inalta Curte prin deciziunea No. 1111 din 8 Mai 1929, iar asupra motivelor 3 și 4 neîntrunindu-se numărul de voturi determinat de lege, ele au fost supuse astăzi complectului de divergență.

Văzând motivele IV și V casare în cuprinderea următoare:

„4. Violează art. 1206 c. civ. și face o omisiune esențială Curtea de Apel, căci pe lângă că neglijează să țină seama de cele invocate la motivul III, consideră declarațiunile făcute în instanța de expropriere, recunoaștere din partea noastră a drepturilor pretinse de reclamant și renunțare în favoarea lor la drepturile noastre, ceia ce nici prin gând nu

ne putea trece și neglijează, a ține seamă, că ele sunt inseparabil subordonate textului art. 5 procesului de față, ce nu se judecă, ci consideră pur și simplu părțile împărțite fără prejudecarea dreptului de judecată al instanței actuale, în ce privește actele și pretențiunile de drept, ce instanța excepțională nu putea să judece.

„Omite, înaintea oricărei declarații stă scris, că din art. 5 și actele cauzei în expropriere rezultă cele ce noi spunem, pe lângă că dă un caracter de mărturisire, ce nu putea da, întrucât nouă nici prin gând nu ne-a trecut să renunțăm la drepturile noastre, și să recunoaștem pe ale adversarilor noștri; scindează chiar condițiunile acestor declarații, cărora ele erau subordonate și de care erau inseparabil făcute, ceia ce chiar pentru o recunoaștere formală este inadmisibil constituind o scindare prohibită de textul art. 1206 c. c.

„Onor. Inalta Curte s'a pronunțat: că o declarație nu poate fi invocată, ca o recunoaștere sau mărturisire în sensul art. 1204 c. civ., decât atunci, când a fost făcută cu intențiunea de a-i putea fi opusă ca atare (dec. 127 din 14 Februarie 1922) de care Curtea n'a vrut să țină seamă violând art. 1204.

„5. Exces de putere și violarea art. 1201 cod. civ.

„Curtea de Apel deși recunoaște că moșia Băbeni este în parte dată în plata dotei mamei d-nei Davidescu, de însăși decujus, deci dota personală, nesocotește cota acestei dote personale ce rezultă din sentința No. 226 din 1893 a Trib. Vâlcea, din considerent și declarațiile lui decujus, luând de bază afirmațiuni nedovedite ale adversarilor noștri, numai prin exces de putere și violarea textului sus citat. Căci socotește valoarea moșiei 80.000 lei în loc de 20.000 lei cum se găsește în sentință“.

Având în vedere că, înaintea Curții de fond recurenta a susținut că, moșia Băbeni îi aparținuse dânssei personal pentru $\frac{3}{4}$, de oarece tatăl său, care îi datora suma de 14.750 lei ce o primise ca zestre de la prima soție Paraschiva mama recurentei, dându-i acesteia la căsătoria ei, ca dotă, moșia Băbeni, a evaluat această moșie la 20.000 lei, iar prin actul de donație dânsul declară că, în această dotă intră și zestrea în numerar ce a primit-o de la mama recurentei; că această dare în plată se mai stabilește cu sentința No. 226 din 1893 dată de Tribunalul Vâlcea în acțiunea intentată de recurentă contra tatălui său pentru restituirea dotei mamei sale, acțiunea respinsă de apărarea lui decujus; că, prin donația făcută cu ocaziunea căsătoriei recurentei, s'a achitat și de zestrea ce o primise de la mama ei.

Având în vedere că, Curtea de fond deși constată exactitatea susținerilor recurentei cu privire la declarațiunile făcute de defunctul C. Dobriceanu referitoare la darea în plată invocată, respinge însă apărarea ce recurenta o trage din aceste constatări, motivând această respingere pe considerațiunea că, recurenta, cu ocaziunea, exproprierei moșiei Băbeni, pentru utilitate națională a declarat în repetate rânduri că, înțelege a raporta și că, a și raportat în întregime la masa succesorală această moșie, stăpânită în indiviziune și pe care o avea de zestre, și că din această moșie nu i se cuvine dânssei de cât treimea de 62 ha, restul cuvenindu-se fraților săi def. Gh. Dobriceanu și Maior C. C. Dobriceanu.

Că, Curtea de fond constată că, asemenea declarațiuni recurenta le-a făcut după cum rezultă din sentințele respective, înaintea Comisiunii centrale de expropriere Vâlcea, a Comisiunii de Ocol Băbeni și

la Comitetul Agrar care, față de arătările recurentei și de cercetările de revizuire făcute de Maiorul Dobriceanu și de tutearea minorilor Gh. Dobriceanu și față de împrejurările că recurenta n'a declarat în procesul de partaj că renunță la succesiunea tatălui ei, stabilește că moșia Băbeni este în indiviziune între descendenții lui C. Dobriceanu și admite cererile de revizuire, scutind moșia de expropriere, întrucât treimea curențată fiecăruia din moștenitori era mai mică de 100 hectare; că, motivează Curtea de fond, recurenta, care avea facultatea de a-și păstra moșia dotală Băbeni, renunțând la succesiunea tatălui său, dânsa prin declarațiunile sus arătate a înțeles a lua calitatea de succesoare și deci obligația de a raporta această moșie la masa succesorală, renunțând prin urmare la drepturile rezultând din partea în plată a unei părți din această moșie; că această procedură a recurentei a fost motivată, — zice Curtea — de împrejurarea că, altfel din această moșie s'ar fi lăsat recurentei numai o cotă de 25 ha. restul urmând a fi expropriat ceea ce a determinat-o să prefere a împărți moșia cu frații ei, luând fiecare cotă mai mare de 62 ha. adaugă Curtea de fond, recurenta nu poate fi îndrituită a cere astăzi în acțiunea de partaj ca Justiția să considere fără efect declarațiunile făcute la instanțele de expropriere și să consfințească astfel manoperile prin care dânsa a indus în eroare aceste instanțe. Că, conf. art. 1204 c. c. mărturisirea făcută de numita înaintea acelor instanțe o leagă chiar dar ar fi considerată ca o mărturisire extra judiciară și, în consecință, soluționează procesul pe aceste baze

Considerând că declarațiunea dată în scris de către o parte înaintea unei alte instanțe, chiar excepționale prin care dânsa recunoaște un fapt de natură a produce în contra ei consecințe juridice constituie o mărturisire extra judiciară scrisă.

Că, o asemenea mărturisire poate fi invocată într'un alt proces dintre părți întrucât disp. art. 1204 și 1206 c. c., cari consacră opozabilitatea acestor dovezi, nu impune condițiunea ca mărturisirile să fie făcute numai în cursul instanței în care este invocată; Că, o asemenea mărturisire a fost făcută voluntar, cu știință că partea adversă s'ar putea folosi de cele declarate ca mijloc de dovadă și este lipsită de orice vițiu de consimțământ scutește pe partea care invoacă mărturisirea de a mai face dânsa dovada faptului recunoscut.

Considerând că, în speță instanța de fond atribuind declarațiunilor scrise făcute de recurenta la instanțele de expropriere, cu privire la drepturile indivize pe care și frații săi le are în moșia Băbeni, caracterul unei mărturisiri extra judiciare cu putere doveditoare în această privință, implicite stabilește că ele au fost făcute voluntar, cu știință că pot fi folosite de acestea și că au fost date în condițiuni cari exclud orice vițiu de consimțământ din partea recurentei.

Că, recurenta deși prin motivul IV de casare contestă acestei declarațiuni caracterul unor mărturisiri judiciare, nu arată însă din ce punct de vedere instanța de fond le-a acordat în mod greșit acest caracter; că, singurul punct ce ar putea fi precizat în acest motiv, confuz redactat, ar fi numai acela că, prin declarațiunile sale recurenta nu ar fi avut de loc intențiunea de a recunoaște drepturile adversarilor și numai prin scindarea lor Curtea de fond a putut ajunge la confuziile sale.

Considerând că, instanța de fond constată și această

în conformitate cu dovezile produse de părți, că recurenta a reiterat în cursul tuturor instanțelor de expropriere și cele cari au lucrat după prima expropriere și cele cari au lucrat după legea agrară din 1921 și aceasta în mod formal și categoric, declarațiunea că moșia Băbeni nu-i aparține dânsului personal, ci este stăpânită în indiviziune de dânsa și frații săi, fiecare pentru o treime, și a cerut și obținut exproprierea pe această bază; că, ceea ce este și mai mult, aceste declarațiuni au avut loc și în timpul când prezentul proces de partaj era în curs, deci la o epocă când recurenta nu mai poate susține că, ar fi fost date în necunoașterea pretențiunilor ce frații săi aveau asupra acestei moșii și când declarațiile făcute putea fi folosite în contra sa în procesul de partaj pendente.

Că, astfel fiind, urmează că instanța de fond, cu o exactă aplicare a principiilor legii, a decis că-i sunt opozabile recurentei aceste recunoașteri întrucât ele nu au caracterul unor simple apărări, ci sunt recunoașterea unei situațiuni de fapt, căreia legea le atribuie putere doveditoare independent de scopul cu care au fost făcute.

Că dar pentru aceste considerațiuni urmează că prima parte a motivului de casare este nefondată, iar scindarea invocată în ultima parte neprecizându-se din ce ar consta, motivul IV devine în întregime nefondat și se respinge.

Considerând că respins fiind motivul IV, devine inutilă discutarea motivului V de casare, deoarece numai prezintă nici un interes a se cerceta dacă prin sentința No. 226 din 1893 a Trib. Vâlcea s'ar fi stabilit recurentei în moșia Băbeni altă cotă de cât aceia pe care dânsa n'a recunoscut-o singură prin declarațiunile date la Comisiunile de expropriere, declarațiuni care după cum s'a arătat fiindu-i opozabile și urmând a-și produce efectul lor juridic, în mod just Curtea de Apel le-a luat de bază în soluțiunea ce a dat pricinii.

Considerând că, respingându-se aceste două motive, iar celelalte motive din recursul de față fiind deja respinse de Inalta Curte prin decizia No. 1111 din 1929, este locul a se respinge în întregime acest recurs cu cheltueli de judecată apreciate la suma de 6000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge motivele IV și V în divergență, cum și recursul.

CURTEA APEL IAȘI S. I.

Audiența dela 16 Noembrie 1929

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, Prim-Președinte

Faliment. Opoziție contra sentinței declarative. Termenul în care se face. Tardivitatea se poate ridica chiar din oficiu, nulitatea fiind de ordine publică. Cine face afigerea extractului sentinței declarative de faliment ?

1. Opoziția în contra sentinței declarative de faliment se face până în 10 zile de la afișarea extractului sentinței conform art. 710 c. com.

2. Nulitatea opoziției tardive făcute, fiind o chestiune care interesează ordinea publică poate fi ridicată chiar din oficiu.

3. Afigerea extractului sentinței declarative fiind un act urgent și care se îndeplinește ex officio, se face de către greșierul instanței, iar nu prin corpul Portăreilor.

Curtea deliberând,

Având în vedere că, conform art. 711 c. com. orice persoană

nă interesată are drept să facă opoziție în contra sentinței declarative de faliment până în termen de 10 zile de la afișarea extractului sentinței conform art. 710 c. com.; că deci opoziția făcută de Herșcu Segal fiind făcută peste termenul de 10 zile urmează a fi respinsă ca tardivă;

Considerând că excepțiunea tardivității căilor de atac a hotărârilor Judecătorești este de ordine publică și poate fi pusă din oficiu de oare ce aceste termene sunt fixate de legiuitor nu numai în interesul părților litigante, ci mai ales în interesul societății, al Justiției și ordinii publice care e interesată spre a se evita perpetuarea și îngrămădirea proceselor învechite spre a se evita prelungirea nesiguranței, a neînțelegerilor și neliniștea cetățenilor. Termenele de atac al hotărârilor judecătorești face parte așa dar, din organizația justiției și ca atare sunt de ordine publică și această excepțiune poate fi ridicată din oficiu.

Având în vedere că în materie de faliment nu poate curge la comunicarea deciziei prin portărei, termenul de opoziție, căci legea comercială prevede în materie de faliment o procedură specială în ce privește căile de atac și termenul de opoziție în ce privește deciziunile Curții nu poate fi de cât tot cel prevăzut de art. 711 c. com., altfel dreptul de opoziție ar fi suprimat, căci nu se poate concepe că legiuitorul a creiat două sisteme deosebite în ce privește curgerea termenului; de altfel sistemul comunicării nu e compatibil cu materia falimentului; nici cu dreptul acordat de art. 711 c. com. ori cărei persoane interesate de a avea dreptul de a face opoziție;

Având în vedere că oponentul a obiectat că afișarea extractului de pe decizie de către grefierul tribunalului comercial este nulă de oare ce această afișare trebuia făcută prin oficiul portăreilor;

Considerând că art. 710 c. com. dispune ca un extract al sentinței declarative de faliment se afige în termen de 24 ore la ușa Tribunalului, indiferent de publicitatea cerută de art. 943 c. com. și că conform art. 711 c. com. de la această afișare se calculează termenul de opoziție și apel.

Că această afișare fiind un act al Tribunalului care îi este impus din oficiu, ea este bine îndeplinită de grefierul instanței ce a pronunțat sentința declarativă de faliment, cu atât mai mult cu cât această operațiune are de efect un termen foarte scurt, — 24 ore.

Pentru aceste motive, curtea respinge opoziția, etc.

(ss) D. Volanschi, Eug. Pettit, M. Possa.

NOTA. — Decizia Curții de Apel Iași, publicată mai sus, poartă asupra unor chestiuni de procedură și a nume asupra chestiunii de a se ști dacă tardivitatea căilor de atac se poate ridica din oficiu; cât și asupra unei chestiuni și mai speciale din materia falimentară, aceea de a se ști cui incumbă competența afigerii extractului sentințelor declarative de faliment.

1. Cu privire la prima chestiune, în mod sobru și judicios, Curtea argumentează natura juridică a termenelor procedurale fixate de legiuitor și interesul ordinii publice pe care ele se fundează, ajungând la concluzia în totul juridică, că tardivitatea se poate ridica „*ex officio*”, ea ținând astfel de organizațiunea în sine a justiției.

2. Privitor la a doua chestiune, aceia de a se ști dacă afigerea extractului hotărârei de declarare în stare de faliment, de la care are a curge termenul de opoziție, conform art. 711 c. com., și care afigere se face potrivit art. 710 c. com. unde se zice: „*un extract al sentinței declarative de faliment se afige, în termen de 24 ore, la ușa Tribunalului, independent de publicitatea cerută de art. 943*” și dacă are a se face prin grefă, sau prin corpul portăreilor, socotim, că de data aceasta,

opunerea ridicată de oponent era întemeiată, — afigerea urmând să se facă prin intermediul portăreilor.

În adevăr, Curtea trage un argument pentru sistemul său; — de afigere prin grefă, — din urgența impusă de legiuitor în această materie, și din considerația că afișarea sentințelor declarative de faliment sunt acte ale Tribunalului.

Dar privitor la urgența în sine, nimic nu ar împiedica de a se realiza această urgență, și în aceeași măsură, chiar prin intermediul portăreilor.

Chestiunea ni-se pare însă că este rezolvită de legile speciale referitoare la organizarea judecătorească și la organizarea corpului de portărei.

Astfel, prin legea pentru organizarea judecătorească, se lămurește atribuțiunea grefierului în art. 244 — 245, subsemnându-se aci dreptul grefierului de control și de priveghere asupra impiegaților grefei, eliberarea copiilor legalizate, păstrarea actelor și valorilor, cum și atribuțiunea de asistare la ședință, etc.

Iar în articolele 24 și urm. din Regulamentul serviciilor portăreilor, în care se stabilesc atribuțiunile portăreilor delegați la Curți și Tribunalele; și în deosebi, sub art. 27 din acest regulament, se spune: „Portăreii delegați la secțiunile Tribunalului și la Curți vor fi însărcinați cu înmânarea citațiilor, a copiilor de sentințe sau deciziuni și cu comunicarea și îndeplinirea tuturor actelor de procedură.

„În afară de aceste însărcinări, portăreii secției comerciale, la Tribunalele unde există o secție specială de comerț, vor mai face protestele de polițe, notificările în materie de gajiu, *publicațiunile în materie de falimente*.... cerute de legea comercială în vigoare....”

De aceea socotesc că competența facerii publicațiunei deciziunei de declarare în stare de faliment nu incumbă nici grefierului Curții care declarase în stare de faliment, și cu atât mai puțin grefierului Tribunalului comercial, cum s'a petrecut în speța judecată de Curte.

De altfel, în același sens găsim pronunțându-se și M. Pașcanu (pg. 107 nr. 11) „Efectuarea sau lipsa de publicitate au dat loc aiurea, la multe dificultăți practice în privința aplicărilor ce li s-au făcut. Principial sarcina dovezii incumbă celui ce pretinde, iar proba efectuării transcrierii și publicațiilor se face prin prezentarea foilor de publicitate, ori certificatelor grefei.

„Cât despre afișarea, aceasta efectuându-se prin intermediul Portăreilor, probațiunea se face prin copii legalizate după procesele verbale ale acestora....”

FLORIN SION

Profesor universitar Iași

TRIBUNALUL BUZAU, S. I-a

Audiența din 3 Decembrie 1929

Președenția d-lui STOICA BOSNEANU Prim.-Președinte

Răducan Rădulescu cu Const. M. Andreescu

Sentință civilă 355.

Pământ rural. Instrăinare. Teren arabil. Teren plantat și loc de casă. Legea din 1925 și cea din 1929. Retroactivitate. Lege interpretativă.

Legile pot fi retroactive. Legea din 1925 ca și cea din 1929 reglementând vânzarea bunurilor rurale sunt legi interpretative ale reformei agrare din 1921.

Dacă legea din 1925 interzicea deopotrivă instrăinarea și ipotecarea atât a terenurilor arabile cât și a locurilor de casă legea din 1929 nu mai prohibă instrăin-

narea locurilor de casă până la un hectar și a celor plantate.

Actul de ipotecă a unui loc de casă făcut după 1925 și neanulat sub imperiul acelei legi nu mai poate fi anulat după 1929 întrucât neîntentându-se acțiune în anulare sub imperiul legii care o îngrădește, nu se poate vorbi de existența unui drept câștigat la promulgarea legii din 1929.

Tribunalul,

Având în vedere că din toate acestea se constată în fapt următoarele: La 23 Februarie 1928 locuitorul Dumitru Oprea Manole, din comuna Mărăcineni, se împrumută dela creditorul Constantin M. Andreescu din orașul Buzău, cu suma de lei 120.000, pe termen de un an de zile iar pentru gamulă avere mobilă specificată astfel: una casă de locuit rantarea acestui împrumut îi ipotecează în primul rang mai compusă din patru camere și antreu cu locul ei, de douăsprezece prăjini, două hectare și cincizeci arii pământ arabil și cincizeci arii vie, întocmind actul de ipotecă autentificat de Tribunalul Buzău s. I-a la No. 1108 din 928 și înscris sub No. 73 din 928 fără ca să se arate în el dacă pământul ipotecat este rural sau moșnenesc.

La 24 Septembrie 1929 cu actul autentificat de Tribunalul Buzău la No. 4028 din aceeași zi, și transcris la No. 6734 din 929 debitorul Dumitru Oprea Manole vinde pământul ipotecat lui Răducan D. Rădulescu cu mențiunea în act că întreg acri pământ este rural dat după legea din 1864. La 1 Noembrie 1929 creditorul Constantin N. Andreescu după ce învestește actul cu titlu executor, somează atât pe debitorul Dumitru Oprea Manole, cât și pe noul cumpărător Răducan D. Rădulescu, ca să-i lase conform unei clauze din actul de ipotecă stăpânirea și posesiunea imobilelor ipotecate până la scoaterea lor în vânzare și definitivă executare.

La această somațiune deținătorul Răducan D. Rădulescu a făcut contestațiunea de față, susținând că actul de ipotecă nu se poate executa contra sa, pentru două considerațiuni:

1) pentrucă dânsul e un cumpărător pe bază de act autentic și nu există nici un raport juridic între dânsul și creditor care să îndreptățească pe acesta la o executare în contra sa; 2) pentru că actul de ipotecă purtând asupra unui pământ rural după cum se constată din certificatul Primăriei Mărăcineni No. 2604 din 1929, este inexistent fiind lovit de o nulitate radicală, de ordine publică potrivit dispozițiilor art. 4 din legea pentru înstrăinarea loturilor dobândite prin împrumutarea din 1925 sub care a luat naștere actul de ipotecă și art. 5 și 6 din legea pentru reglementarea circulației pământurilor dobândite prin legile de împrumutarea din 1929; că deși această din urmă lege prin art. 3 lasă libere la vânzare și ipotecare fără îndeplinirea nici unei condițiuni, terenurile plantate cu vii, livezi, cu pomi fructiferi, sau pepiniere, indiferent de întindere precum și locurile de casă până la cel mult un hectar, totuși această dispozițiune de lege nu poate să aibă efect retroactiv, ea nu se poate aplica decât numai în viitor, nu și la cazul de față, care producându-se sub imperiul legii din 1925, este regulamentat de dispozițiunile acestei legi care în art. IV alin. II dispunea: „Casa, grădina, și terenul alăturat până la cel mult un hectar făcând corp cu casa, nu se pot ipoteca sub nici o formă, ele sunt intangibile și nu pot fi urmărite sau vândute silit”.

Având în vedere că la aceste motive de contestație creditorul intimat răspunde că în ce privește pământul arabil, contestatorul are dreptate pentrucă atât legea din 1925, cât și legea nouă, din 1929 oprește înstreținarea și ipotecarea acestui fel de pământ dat după legile rurale, afară de cazurile și condițiunile anume arătate în lege, că însă în ce privește terenurile plantate și locurile de casă până la cel mult

un hectar, înstreținarea și ipotecarea acestor terenuri este permisă de legea din 1929, fără îndeplinirea nici unei condițiuni, deci contrar dispozițiilor legii din 1925 care prin art. 4 oprește înstreținarea și ipotecarea și a locurilor de casă; că în această situațiune de drept, actul de ipotecă rămâne bun și valabil pentru casa cu locul ei și pentru terenul cu vie, pentrucă acest act de ipotecă deși născut sub o lege care îl declară nul, totuși întrucât această nulitate n'a fost cerută sau constatată în tot timpul duratei legii vechi (1925), iar legea nouă (1929) declară actul valabil, evident că legea nouă are efect retroactiv în sensul că dă ființă legală actului contestat atâta timp cât contestatorul nu dovedește că i s'a lezat vreun drept de câștigat.

Având în vedere că este necontestat de părți că actul de ipotecă pus în executare privește un pământ rural dat după legea din 1864, că parte din acest pământ este arător (două hectare 50 arii) parte plantat cu vie, (50 arii), iar o parte loc de casă cu casa pe el (12 prăjini); că părțile recunosc de asemenea că după legea din 1925 nici un fel de pământ rural nu se poate înstreține sau ipoteca fără îndeplinirea unor anumite condițiuni de către cumpărătorii pe câtă vreme după legea din 1929 numai terenurile arătoare sunt oprite dela înstreținare sau ipotecare, iar terenurile plantate și locurile de casă sunt libere la vânzare sau ipotecare fără îndeplinirea nici unei condițiuni; că, prin urmare chestiunea ce urmează a se rezolva în urma contestației făcută de Răducan D. Rădulescu la executarea actului de ipotecă autentificat de acest Trib. la No. 1108 din 1928, Februarie 23, este aceea de a se ști dacă un act de ipotecă privind un pământ rural, făcut sub o lege care oprește ipotecarea unui asemenea pământ, dar a cărui anulare nu s'a cerut în timpul duratei de aplicare a acestei legi, poate căpăta ființă legală sub imperiul legii noi care permite ipotecarea unui asemenea pământ.

Având în vedere că nu se poate susține teoria invocată de apărătorul contestatorului că dacă actul de ipotecă făcut în anul 1928 sub imperiul legii din 1925, era radical nul pe baza dispozițiilor acestei legi, apoi această nulitate persistă și sub legea din 1929 fără nici o constatare judecătorească a nulității, în virtutea principiului neretroactivității legilor care nu îngăduie ca o lege să-și poată produce efectele sale și în trecut, lovind astfel în drepturile câștigate;

Că nu se poate susține această teorie, pentrucă principiul neretroactivității legilor puse în art. 1 din codul civil nu este absolut, el suferă numeroase excepțiuni, unele proclamate formal, prin textul legii, altele rezultând din natura legii însăși, cum sunt: legile de procedură civilă, legile penale, legile fiscale, legile interpretative, etc., cari toate sunt retroactive;

Că, în speță trebuie să admitem că atât legea din 1925 cât și legea din 1929, sunt legi interpretative a legii pentru reforma agrară din 1921, lege care statornicind condițiunile în cari se pot înstrăina loturile date împrumutării atît pe baza ei, cât și pe baza legilor anterioare de împrumutarea, a dat ocaziune la interpretări streine intențiunii legiuitorului din 1921 și interesului social care prezidase la alcătuirea acestei legi înlesnind înstreținarea pământurilor date împrumutării și către alte persoane decât cele îngăduite de lege;

Că din nevoia de a opri aceste înstreținări și din nevoia de a explica condițiunile în cari legea permitea înstreținarea acestor pământuri, au născut legile interpretative din 1925 și 1929 cari au statornicit condițiunile în cari se pot înstreține pământurile rurale și cine anume poate să dobândească asemenea pământuri;

Că dacă legiuitorul din 1925 legiferând într'un interes de ordin economic-național, a găsit necesar să oprească dela înstreținare și ipotecare deopotrivă terenurile arabile ca și cele plantate și locurile de casă, iar legiuitorul din 1929 din același interes național-economic, a crezut că nu este bine să se

restrângă într-atâta circulația pământurilor date după legile de împrumut și creditul împrumutătorilor, și a permis înstreținerea și ipotecarea fără nici o condiție a locurilor de case până la un hectar și a locurilor plantate până la orice suprafață, este dela sine înțeles că un act de ipotecă făcut sub imperiul legii din 1925 pentru un loc de casă sau plantat și anulat în timpul duratei de aplicare a acestei legi, capătă valabilitatea sub legea din 1929 care permite ipotecarea unor asemenea pământuri;

Că nesocotirea dreptului câștigat ce contestatorul pretinde că ar fi avut în baza legii din 1925, nu poate fi invocată atâta timp cât contestatorul nu dovedește că a cerut în timpul aplicațiunii acestei legi sau și-a manifestat astfel, în aceeași durată de timp, anularea actului de ipotecă. Într-adevăr, drept câștigat pentru contestator în cazul de față ar fi fost acela de a cere în tot timpul cât a durat aplicațiunea legii din 1925, anularea actului de ipotecă sau vânzarea ce ar fi făcut în același interval de timp, a pământului ipotecat către altă persoană, dar din moment ce n'a voit să uzeze de acest drept al său în timpul cât a durat aplicarea legii, care îl creiașe, nu se poate plânge de un drept câștigat, sub o lege nouă care îl desființează;

Că în fapt, legea nouă abrogând pe cea veche, dispozițiunile acesteia din urmă nu se mai poate aplica, iar dacă prin imposibil am presupune că le putem aplica, și deci am declara nul actul de ipotecă, intervenit între părți sub legea veche, această hotărâre ar fi fără aplicațiune practică pentru că părțile ar putea refăce actul pe baza noii legi care permite ipotecarea.

Că pentru toate aceste considerațiuni Tribunalul socotește că legea pentru reglementarea circulației pământurilor dobândite prin legile de împrumut din 1929, este o lege interpretativă, deci cu efect retroactiv, în sensul că dă valabilitate actelor încheiate sub legea din 1925, declarate nule de această lege, dar permise de legea din 1929;

Că, prin urmare, actul de ipotecă care se execută fiind făcut sub imperiul legii din 1925 care nu permitea înstreținerea sau ipotecarea nici unui fel de pământ rural, și executat sub legea din 1929, care permite înstreținerea și ipotecarea locurilor de casă și a locurilor plantate, urmează că el rămâne valabil pentru ipoteca privitoare pe aceste pământuri și fără efect în ce privește ipoteca terenului arabil prevăzut în el.

Că din acest punct de vedere, contestațiunea se găsește în parte fondată și urmează a fi admisă.

(ss) *Prim Președinte și redactor Stoica Bosneanu; Ar. D. Aristide.*

NOTA. — *Obiectul contestației rezolvată de Tribunalul Buzău secția I, prin sentința ce adnotăm, este următorul:*

C. Andreescu cere executarea actului de ipotecă autenticat la No. 1108 din 1928 și înscris la No. 73 din 1928 la Tribunalul Buzău S. I-a; cere în același timp și scoaterea în vânzare a imobilelor prevăzute în actul de ipotecă. La această urmărire face contestație Dumitru Oprea Manole și Răducan Rădulescu, susținând că pământul ipotecat și urmărit este pământ rural dat după legea din 1864. Or pe baza art. 4 din legea de înstrăinarea loturilor de împrumut din anul 1925 și art. 5 și 6 din legea pentru circulația terenurilor rurale de împrumut din anul 1929, actul de ipotecă este nul de drept. În consecință contestatorii cer anularea urmăririi.

Să se observe că parte din pământul ipotecat și urmărit este loc de casă și loc plantat cu vie și parte loc arabil.

Trei sunt chestiunile de drept cari au fost rezol-

vate de Tribunal și pe cari le vom discuta și noi în nota de față:

1. Ce stabilește legea pentru circulația pământurilor rurale din August 1929, cu privire la locurile rurale de casă și locurile rurale cu vine până la un hectar!

2. Ce stabilește, cu privire la aceste locuri legea pentru înstrăinarea loturilor rurale din Martie 1925 și cari sunt efectele acestei legi astăzi sub imperiul legii din 1929?

3. Are efect retroactiv legea din 1929 față de actele de ipotecă făcute sub imperiul legii din 1925, cu privire la locurile de casă și locurile cu vie?

A. *Prima chestiune:*

Legea pentru circulația pământurilor rurale din August 1929.

Legea din August 1929, în ce privește locurile rurale de casă până la cel mult un hectar și locurile rurale plantate cu vie, indiferent de întindere stabilește un principiu de interes general, ia o măsură de adevărată ordine publică și decide prin art. 3.:

„Terenurile plantate cu vie livezi cu pomi fructiferi sau pepiniere, indiferent de întindere, precum și locurile de casă până la cel mult un hectar, pot fi înstrăinate și ipotecate fără îndeplinirea nici unei condițiuni”.

Deci după dispozițiunile acestui articol, aceste locuri sunt lăsate complet libere să circule în comerț, fără nici un fel de restricțiune, principiul general al circulației bunurilor putând să se aplice și aci în toată amploarea sa.

Consecințe: după legea din 1929 actul de ipotecă, ce formează obiectul contestației, pentru locul de casă și locul de vie e perfect valabil.

B. *A doua chestiune:*

Legea pentru înstrăinarea loturilor rurale din Martie 1925.

Această lege oprește formal ipotecarea casei, grădinei și terenului rural alăturat făcând corp cu casa, până la cel mult un hectar. — Art. 4 e categoric: „Casa, grădina și terenul alăturat, până la cel mult un hectar, făcând corp cu casa, nu se pot ipoteca sub nici o formă, ele sunt intangibile și nu pot fi urmărite sau vândute silit.”

„Orice sarcină, ori ipotecă, de orice natură, constituită în afară de prevederile acestui articol și către oricine alt în afară de instituțiile prevăzute mai sus, este nulă de drept, nulitatea ei fiind de ordine publică. Procedura de judecată a acestor nulități, va fi cea prevăzută de art. 3 a prezentei legi”.

Totuși pentru ca nulitatea de drept prevăzută de acest articol să-și producă efectele, trebuie ca partea interesată să uzeze de o procedură specială și anume de aceia arătată în același articol alin. 4 deci aliniați următor — care vorbește categoric în acest sens.

Acum, dacă mergem la art. 3 al aceleiași legi, observăm că acolo se arată în detaliu în ce constă această procedură. Art. 3 alin. 3, 4, 5 și 6 spun textual: „Nulitatea lor este de ordine publică cu efect retroactiv și ca atare se poate cere de orice parte interesată sau de Ministerul public”.

„Judecarea proceselor pentru anularea vânzărilor făcute contra prevederilor acestei legi, este de competența Judecătoriei de ocol a situațiunii imobilului, ori care ar fi valoarea lui.

„Termenele de judecată vor fi urgente și cu precădere. Odată cu nulitatea vânzării se va pronunța și depozedarea cumpărătorului.

„Hotărârile date sunt fără opoziție, cu drept de apel la Tribunalul județului, în termen de 30 zile de la pronunțare. Apelul va fi motivat și se va judeca de urgență. Hotărârea în apel dată în lipsă e supusă opoziției în termen de 8 zile dela pronunțare. Ea este definitivă, însă supusă recursului în casație, în termen de două luni dela pronunțare.

„Deposdarea se va face pe baza hotărârilor judecătorești definitive de către Casa Centrală a împroprietăririi prin serviciile agricole județene“.

Concluziune: Deși nulitatea unor asemenea acte este o nulitate de drept, deci o nulitate de ordine publică, — o nulitate absolută, — totuși ea nu-și poate produce efectele până când partea interesată nu acționează în justiție, pentru ca justiția să constate această nulitate. Dealtfel acest principiu, pus și în această lege specială, nu este decât același principiu general aplicabil ori unde e vorba de nulități fie relative, fie absolute. — și anume, că orice fel de nulitate pentru a-și putea produce efectele trebuie să fie sau hotărâtă adică pronunțată, sau constatată de instanțele judecătorești, după cum actele a căror anulare se cere sunt anulabile sau nule de drept. Doctrina și Jurisprudența sunt în unanimitate de acord.

Consecință: Intrucât contestatorii n'au cerut anularea actului de ipotecă ce formează obiectul litigiului, în timpul legii vechi și după procedura arătată acolo, acest act astăzi a rămas perfect valabil.

Observațiune: Admițând însă, prin imposibil, că o astfel de nulitate spre a-și produce efectele nu era necesar să fie cerută pe calea unei acțiuni în justiție și că deci ea se poate opune și pe cale de excepție, — și, în această ipoteză excepția aceasta ridicându-se d'abia azi, când legea care a creat nulitatea s'a abrogat complet, deci s'a desființat cu desăvârșire, — și când, ceva mai mult, legea sub imperiul căreia se ridică excepția stabilește un principiu cu totul opus vechei nulități, astăzi nulitatea nu se mai poate invoca nici pe cale de excepție.

C. A treia chestiune:

Are legea pentru circulația pământurilor rurale din 1929 efect retroactiv față de actele de ipotecă, ce au luat ființă, sub imperiul vechei legi din Martie 1925.

Spre a răspunde la această chestiune urmează în prealabil să studiem articolul 1 din codul civil.

Acest articol pune, în general, principiul neretroactivității legilor. El spune categoric: „Legea dispune numai pentru viitor. Ea n'are putere retroactivă“. Totuși, la această regulă generală apar o mulțime de excepții: legile fiscale, legile penale, legile de procedură civilă într-o oarecare măsură, legile interpretative, etc. Ceva mai mult, — Chiar în materie de drept civil, trebuie să distingem atunci când e vorba de principiu neretroactivității legilor, între „drepturi câștigate“ și drepturi cari sunt „simple expectative“ adică, „drepturi cari nu sunt încă realizate și deocamdată constă în aptitudinea de a exercita acele drepturi“.

Ei, bine, când e vorba de drepturi câștigate, legea nu poate avea efect retroactiv, din contra, când e vorba de aptitudinea de a exercita un drept, deci de un drept neexercitat încă, atunci legea devine retroactivă. (A se vedea *Plastara Curs de Drept Civil Român* vol. I pag. 42 jos 43 44).

a) Ce este un drept câștigat? O spune destul de clar Curtea de Apel București I No. 237 din 1914:

„Prin drept câștigat se înțelege acele facultăți legale cari derivând dintr'un drept, sunt deja exercitate, în deosebire de simpla expectativă care cuprinde acele facultăți pe care persoana nu le-a exercitat încă până în momentul modificării noii legislațiuni“. (Vezi cod civil Hamangiu sub art. 1 Jurisprudența No. 31 pag. 13).

În speța ce adnotăm, dreptul lui Dumitru O. Manole de a se prevala de nulitatea actului de ipotecă — fie anulându-l printr'o acțiune în justiție, fie ridicând nulitatea pe cale de excepție într'un proces început sub imperiul legii vechi, fie înstreinând pământul din actul de ipotecă printr'un act făcut tot sub legea veche nu este un drept câștigat, fiindcă Dumitru O. Manole nu a exercitat acest drept, sub cele trei forme de mai sus, în timpul legii vechi. El a venit prea târziu. A făcut vânzarea către Răducan Rădulescu la 1929 când legea veche se abrogase și când legea nouă considera valabile ipotecile de locuri de case și locuri de vii.

Iar ayant cause-ul lui D. Manole, adică Răducan Rădulescu, vine prea târziu să se opună la urmărire, pe motiv că locurile în litigiu au fost cumpărate de el. Și vine prea târziu fiindcă aceste locuri în momentul cumpărării erau valabile ipotecate după noua lege adică după legea sub imperiul căreia acest ayant cause face contestație și se prevalează de dreptul de proprietar — cumpărător al averii în litigiu.

Dacă din contra, Dumitru O. Manole făcea în timpul vechei legi acțiune pentru anularea actului de ipotecă, sau dacă Răducanu Rădulescu cumpăra locurile în litigiu sub imperiul acelei legi, sau dacă contestațiile ar fi luat naștere sub aceeași veche lege, atunci atât Dumitru O. Manole cât și Răducan Rădulescu ar fi putut vorbi de drepturi câștigate, de drepturi realizate sau pe cale de realizare. Astăzi însă, când legea din 1925 este complet abrogată prin dispozițiunile art. 13 din noua lege și față de dispozițiunile art. 4 al aceleiași legi care dispune libertatea absolută de circulație a locurilor de case și plantate cu vii, — astăzi când, d'abia, Dumitru O. Manole și R. Rădulescu încearcă să exercite facultățile cari derivau dintr'un drept al lor, valabil după legea veche însă desființat azi după nouă lege, — astăzi nici unul nici altul nu mai pot obține anularea actului de ipotecă pentru locul de casă și locul cu vie, legea din 1929 producându-și efect retroactiv din acest punct de vedere asupra actului de ipotecă.

b) Dar teza retroactivității legii din 1929 se mai poate susține și pe baza teoriei — așa de frumoasă și de subtilă — susținută de doctrină, a raportului, adică a regulamentului raporturilor dela individ la individ.

În consecință se face o distincție, în domeniul dreptului privat, în privința drepturilor cari se nasc numai în virtutea unui raport determinat, prealabil încheiat, astfel cum sunt drepturile de moștenire și drepturile născute din contract. În ce privește contractele și anume: acele cari își produc efectele în timp, urmează să se facă următoarea distincție; când e vorba de acele dispozițiuni legale cari se referă la acordul de voință al părților, adică la efectele pe care părțile au înțeles să-l dea contractului după natura lui, legea nu are efect retroactiv, — când e vorba însă de acele dispoziții legale cari ulterior contractului încheiat, vin

să desființeze sau să modifice efectele viitoare ale unui dejg fel de contracte, — în care intră și cel încheiat deja — cum este, de exemplu, în speța ce adnotăm; când s'au modificat toate convențiile cu privire la înstrăinarea și constituirea de ipoteci pentru locurile de case și locurile cu vii — atunci acele dispoziții modificatoare sau abrogatoare se aplică și efectelor nerealizate încă ale contractului deja încheiat. Și aceasta, fiindcă modificarea sau abrogarea s'a făcut într'un scop de ordine publică, într'un interes general, și cum spune admirabil marele nostru jurisconsult M. Cantacuzino, dela care am împrumutat zisa teorie și chiar formularea ei: „pentru motivul că ordinea publică astfel cum legiuitorul o stabilește, trebuie prin esența ei să aibă un caracter de unitate și de uniformă obligativitate pentru toți, și că împotriva legii obștești nu poate prevala legea privată a contractului”. (A se vedea M. Cantacuzino, Elemente de drept civil pagina 27 și 28 No. 34 și 35).

Observațiune: S'ar putea obiecta că art. 9 din noua lege e contra teoriei susținute de noi, argumentând astfel: când noul legiuitor a vrut să dea valabilitate, într'un fel sau într'altul, actelor făcute sub vechea lege, a spus-o clar în art. 9. Ori în acest articol legiuitorul nou nu validează decât înstrăinările și constituirile de drepturi reale pe locuri industriale, și validează, în parte, creanțele ipotecare constituite către instituții particulare și neautorizate prin legi speciale.

S'ar putea trage concluzia deci că, deoarece noua lege nu a vorbit și de validarea actelor de ipotecă pentru locuri de casă, etc făcute anterior ei, înseamnă că a înțeles să le excludă dela validare.

Or, această obiecțiune o înlăturăm cu următoarea argumentare:

Când noul legiuitor a înțeles să lase liberă circulația unor bunuri și deci ca o consecință — cum am argumentat la timp — principiul liberei circulații a acelor bunuri să-și producă efect retroactiv, — a pus în lege numai dispoziția cu caracter general, adică numai principiul, urmând ca toate consecințele ce se pot trage să decurgă dela sine, în virtutea însăși a principiului.

Când însă a voit să valideze anume înstreinări sau constituirii de ipoteci, în anumite condiții și parțial, atunci a trebuit neapărat să creeze articole cari să prevadă acele condițiuni speciale precum și actele vizate. De ce? Fiindcă aci principiul general este nu o libertate completă a celui fel de tranzacție, ci din contra o libertate condiționată, o libertate îngrădită cu anumite forme și condiții, tocmai pentru respectarea unui alt principiu de ordine publică, contrar celui cu privire la locurile de case și cu vii și plantații, și anume: neinstreinarea și neconstituirea de drepturi reale pe pământuri rurale decât la săteni și în anumite condiții.

Credem, pentru toate considerațiunile ce am expus aci, că Tribunalul Buzău a pronunțat o foarte bună hotărâre, în perfect acord cu principiile de drept respective din codul civil și din legile speciale pe cari le-a aplicat. Ceva mai mult, Tribunalul Buzău a interpretat cu multă finețe chestiuni de drept cari, prin importanța lor și prin posibilitatea de mai multe interpretări la cari dau naștere, fac parte dintre subtilele probleme juridice.

CONST. C. JITIANU
Avocat-Buzău

DECANATUL BAROULUI DOLJ

PREMIUL BAROULUI DOLJ „AVRAM IANCU” 1930

În conformitate cu dispozițiile regulamentului pentru acordarea premiului Baroului Dolj „Avram Iancu”, publicat în „Buletinul Avocaților din România”, An. II No. 7-8, 1925, pag. 151, în revista „Justiția Olteniei” An. VII 1926, No. 1 și 2 pag. 16 și în volumul „Istoria Baroului Dolj” de d-l avocat Gh. Mil. Demetrescu, la pagina 446, Consiliul Baroului Dolj, în cursul anului 1929 n'a putut acorda nimănui acest premiu deoarece nu s'a depus la Decanat nici o lucrare.

Acest premiu de lei 10.000 este prevăzut în bugetul Baroului Dolj și pe anul 1930, pentru cea mai bună lucrare, din orice domeniu al dreptului public sau privat, scrisă de un avocat din orice Barou din țară.

Termenul depunerii lucrărilor la Decanatul Baroului Dolj, în cinci exemplare, este până la 1 Octombrie 1930.

Se aduce aceasta la cunoștința tutulor d-lor avocați definitivi și stagiați.

Decanul Baroului Dolj (ss) Dem. Stoenescu.
No. 114, 20 Februarie 1930.

A apărut în Editura „Curierul Judiciar”:

— ACTIUNILE PRIVILEGIATE în Societățile anonime. Studiu de Drept Comparat, de D. Găleşescu-Pyk, Profesor de Drept Comparat și Maritim la Facultatea din Cernăuți, Avocat.

Prețul 240 Lei

— PROCEDURA PENALĂ, după ultima doctrină și jurisprudență, având anexe: Regulamentul de Ad-ție publică pentru funcționarea Curților cu jurați, Formular de chestiunile la jurați asupra complicității, Tablou sinoptic de ședință a Curții cu jurați, Legea p. permanentizarea camerei de punere sub acuzare din București, însoțită și de un INDICE alfabetic care înlesnește cercetările, de N. Jac Constantinescu, Președinte la Curtea de Apel București. Prețul 150 lei.

— RECUZAREA, Procedura recuzării și Abținerea judecătorului. Studiu de Procedură civilă comparată, de Dimitrie I. Cotrutz, Jude-Președinte, Galați. Prețul 80 lei.

— DREPTUL ȘI PROCEDURA EXECUȚIUNII SILITE ÎN BUCOVINA de Dr. Oreste Têrnăveanu, Jude-Președinte, Vatra Dornei. Prețul 140 lei.

— TABLA DE MATERII pe 1929 la revista „Curierul Judiciar” Lei 100.

— TABLA DE MATERII pe 1929 la revista „Jurisprudența Generală” Lei 100.

— CONTRACTUL DE TRANSPORT, în 3 mari volume, de avocatul E. Christoforeanu, Profesor la Academia de Inalte studii comerciale. Prețul 780 lei.

— MIȘCAREA SINDICALĂ. Sindicalismul reformist. Sindicalismul revoluționar, de Avocatul Toma Riconte. Prețul 140 Lei